

Мета роботи із закритою картиною або схованим предметом - навчити дітей ставити питання (картинка на першому етапі роботи повернена тильною стороною, а предмет схований за ширму). За ситуації, коли діти не бачать картинку або предмет, їх мова (питання), звернена до педагога, виявляється максимально мотивованою, і дошкільнята досягають основну комунікативну суть питання як одного з головних компонентів мовного спілкування.

Якщо учити дітей задавати питання по відкритій картинці, зникає мотивування питання. Дошкільнята, розглянувши картинку, більше зможуть дізнатися, чим з відповідей на питання про погоду, пори року, форму і кольор предмета і тому подібне. Це їм і так ясно. Подібні вправи не допомагають усвідомити дитині основну комунікаційну суть питання.

Зовсім інакше йде навчання, коли дітям пропонується закрита картинка або схований предмет. Бесіда ведеться для того, щоб упізнати зміст картинки або вид схованого предмета (форма, колір, величина, класифікаційна належність і т.д.).

Ускладнення роботи із закритими об'єктами ведеться по трьох основних напрямках

- зміст (сюжет) закритої картинки або вид схованого предмета;
- зміст і форма питань до картинки або схованого предмета;
- міра самостійності дітей при роботі із закритою картинкою або з схованим предметом.

1. Ускладнення форми і змісту об'єкту. Спочатку використовується схований предмет. Якщо береться картинка, то її зміст має бути максимально простим. На ній має бути зображений один статичний предмет, але яскравий, великий (лялька, м'яч, яблуко, ваза і так далі). Цей вид роботи використовується, коли діти вже достатньою мірою опанували навички малювання і розфарбовування. Можна замість малювання проводити ліплення схованого предмета простої форми.

Наприклад: діти вивчають тему "Овочі". Після знайомства з назвами овочів, їх формою, кольором, смаком, величиною і узагальнювальним поняттям проводиться зайняття із схованим предметом.

Діти ставлять питання: "Це огірок? Це помідор?", а з'ясувавши, ліплять цей овоч. Далі можна використати картинку з діючим персонажем (дівчинка кидає м'яч, хлопчик біжить і т.п.) або предмет складної форми з великою кількістю деталей.

Для старших дошкільнят можна підібрати серію закритих картин або сюжетну картинку за прочитаним твором. Педагог пропонує поставити питання і за описом дізнатися, з якої казки персонаж або персонажі.

2. Ускладнення змісту і формулювань питань. Спочатку педагог допомагає дітям сформулювати прості питання: "Що намальовано на картинці?", "Предмет великий або маленький?", "Якого він кольору?". Якщо робота йде із захованим предметом, педагог сам класифікує його ("Це овоч", "Це іграшка"). Педагог спонукає дітей ставити питання:

- Запитаєте у мене: яка іграшка схована?
- Запитаєте: яблуко велике або маленьке?

Поступово діти привчаються самостійно формулювати питання. Потім включаються питання, за допомогою яких з'ясовуються деталі одягу, зовнішнього вигляду: "Яка сукня у ляльки?", "Яке волосся у ляльки?", "Що на ногах у дівчинки?", "Чи є бант на голові?".

На наступному етапі з'являються питання про місце дії: "Де стоїть дівчинка?", "Що розташоване праворуч від неї?", "Яка пора року?", "Яка погода?".

Коли береться картинка з ясним змістом або предмет простої форми, усний опис надовго утримується в пам'яті дитини, вона може з великою точністю відтворити на папері предмет, зображений на закритій картинці, або сліпити предмет, схований за ширмою.

При ускладненні виду роботи, наприклад з сюжетною картинкою, з'ясувалося, що діти насилу запам'ятовують її зміст, просторове розташування предметів. В якості допоміжних сигнальних символів можна використати аркуш паперу з позначеннями "в центрі", "внизу ліворуч", "вгорі справа" і т.д. чи фланелеграф і круги, що означають місце предмета на картинці: синій круг - верх (небо), зелений, - низ (трава).

Якщо дитина в процесі малювання щось забула, вона може використати сигнали або підійти зі своїм малюнком до фланелеграфа і поставити педагогові питання, показуючи сигнал: "Що намальовано ліворуч внизу?". При систематичній роботі з сигналами у дітей розвиваються просторове сприйняття, пам'ять, розмовна мова.

3. Розвиток самостійності дітей при роботі із закритою картинкою. На початку роботи педагог спонукає дітей ставити те або інше питання: "Запитайте мене, хто (що) зображений на картинці? Де стоїть дівчинка? Як вона одягнена?". Після того, як декілька дітей повторюють питання, вихователь відповідає на нього, а потім пропонує повторити свою відповідь. Пізніше, згадавши відповіді, діти повинні намалювати картинку або сліпити предмет.

У міру того як малюки опановують питально-відповідну форму мови, педагог зменшує допомогу при формулюванні питань, оскільки діти поступово звикають це робити самостійно.

Розвиток самостійності і активності дітей при роботі із закритою картинкою або з схованим предметом здійснюється через організацію цього виду діяльності. Старші дошкільнята добре знайомі з класифікацією предметів, узагальнювальними поняттями, оволоділи в достатній мірі діалогічною формою мови. Тепер можна використати роботу з "маленьким учителем". Йому адресуються питання дошкільнят, т.к тільки він бачить картинку або схований предмет. Педагог контролює і спрямовує діалог "маленького учителя" з групою дітей: "Запитай Мишу, що намальовано на картині? Повтори відповідь".

Використання перерахованих прийомів роботи сприяє розвитку у дошкільнят навички опису. Спочатку предмет усно описується по частинах: голова ляльки, волосся, бант, особа, колір очей, одяг, взуття, положення рук і т.д. Опис верхньої частини, центру, нижньої частини картини роблять діти з середнім рівнем розвитку мови, а діти з низьким рівнем розвитку повторюють їх відповіді. Дошкільнята з рівнем розвитку мови вище середнього описують

предмет або картинку в цілому. Таким чином, здійснюється індивідуальний підхід до дітей при навчанні діалогічної мови і зв'язної розповіді по закритій картинці або схованому предмету.